

Paweł Pasierbiak

Zmiany na polskim rynku pracy w latach 2004-2010

Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio H, Oeconomia 46/2, 175-187

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Katedra Gospodarki Światowej i Integracji Europejskiej,
Uniwersytet Marii Curie Skłodowskiej w Lublinie

PAWEŁ PASIERBIAK

Zmiany na polskim rynku pracy w latach 2004–2010

Changes on the Polish labour market in the years 2004–2010

Słowa kluczowe: rynek pracy, polityka rynku pracy, bezrobocie, stopa zatrudnienia

Keywords: labour market, labour market policy, unemployment, employment rate

Wstęp

Zmiany dokonujące się na rynku pracy wynikają z oddziaływania wielu czynników determinujących. Kompleksowa analiza czynników kluczowych dla sytuacji na rynku pracy obejmować powinna takie determinanty popytu i podaży, jak m. in.: płaca, wydajność pracy, popyt na produkty będące efektem pracy, liczbę osób o określonych kwalifikacjach, pozapłacowe korzyści z pracy czy mobilność czynnika pracy (migracje geograficzne i zawodowe). Już z tak krótko zarysowanego zestawu zmiennych można zorientować się, iż całościowa analiza rynku pracy i zmian na nim zachodzących jest zadaniem niełatwym, wymagającym szczegółowych badań.

Na potrzeby niniejszego opracowania zagadnienie czynników warunkujących zmiany zachodzące na polskim rynku pracy będzie ujęte ogólniej. W tym podejściu najważniejszą ekonomiczną przyczyną wpływającą na aktualną sytuację na rynku pracy jest koniunktura gospodarcza. Zmiany aktywności gospodarczej przedsiębiorstw zawsze, choć zazwyczaj z pewnym opóźnieniem, znajdują odzwierciedlenie w kategoriach podaży siły roboczej oraz popytu na nią. Miało to również miejsce w przypadku rynku pracy w Polsce. Biorąc pod uwagę

cały przyjęty w opracowaniu okres badawczy (2004–2010), można wyodrębnić dwa główne podokresy: lata prosperity gospodarczej, w których koniunktura gospodarcza sprzyjała poprawie sytuacji na rynku pracy oraz lata, kiedy odczuwalne były skutki najgłębszego w powojennej historii światowego kryzysu finansowo-gospodarczego.

W analizowanym okresie polski rynek pracy, podlegając zmianom, wykazywał pewne cechy charakterystyczne. Zagadnienie to stanowi przedmiot niniejszego opracowania. Jego celem jest analiza cech polskiego rynku pracy w latach 2004–2010 oraz zachodzących w tym zakresie zmian, co pozwoli również wskazać podstawowe tendencje w rozwoju rynku pracy. Cele opracowania będą realizowane przy wykorzystaniu metody analityczno-opisowej.

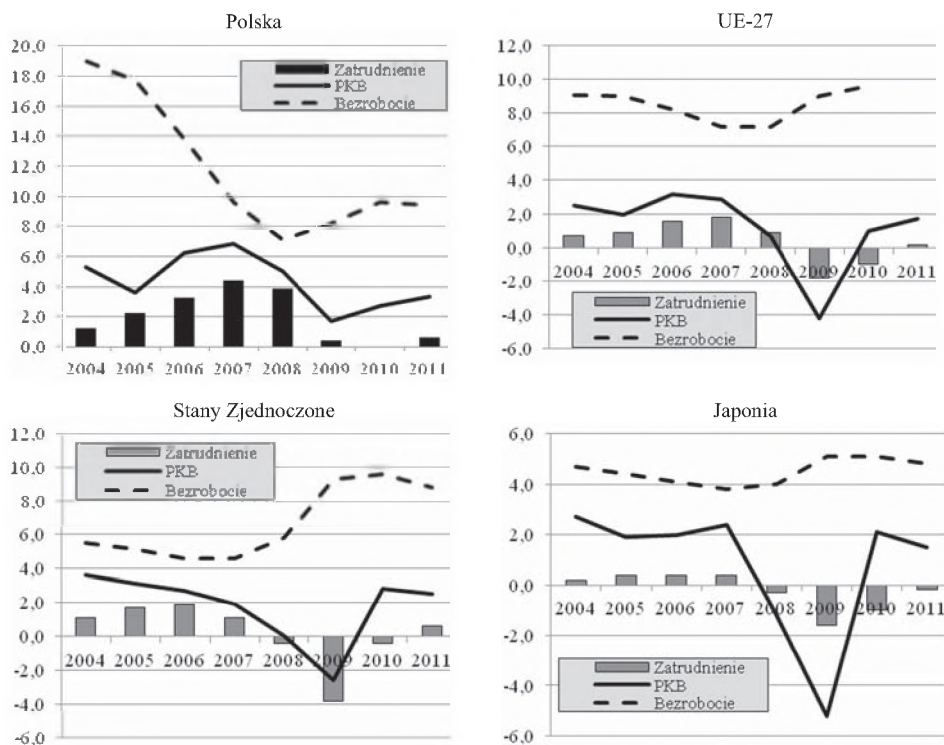
1. Polski rynek pracy na tle sytuacji międzynarodowej

W latach 2004–2010 sytuacja na rynkach pracy najważniejszych gospodarek świata odzwierciedlała aktualny stan koniunktury gospodarczej. W pierwszych latach badanego okresu (do 2007 roku), w warunkach stosunkowo stabilnego rozwoju gospodarczego, rosło również zatrudnienie, powodując jednocześnie spadek stopy bezrobocia. Po 2008 roku spadek tempa wzrostu gospodarczego wpłynął na gwałtowne pogorszenie sytuacji na rynkach pracy krajów rozwiniętych. Trzeba jednak podkreślić, iż w zależności od kontynentu i kraju, sytuacja kształtowała się odmiennie. Szczegółowe zestawienie danych obrazujących powiązanie wzrostu gospodarczego, wzrostu zatrudnienia i stopy bezrobocia w Unii Europejskiej, Stanach Zjednoczonych, Japonii oraz w Polsce przedstawione zostało na rysunku 1.

Analizując wykres, można stwierdzić, iż w Unii Europejskiej w warunkach stosunkowo stabilnego wzrostu gospodarczego na poziomie 2–3,2% w latach 2004–2007 zatrudnienie rosło¹. Już w 2008, ale głównie w kolejnym roku bardzo wyraźnie uwidocznił się spadek tempa wzrostu PKB oraz towarzyszące mu: spadek dynamiki zatrudnienia i wzrost bezrobocia². W jeszcze większym stopniu spadło zatrudnienie w Stanach Zjednoczonych, gdzie właściwie od 2004 roku dynamika wzrostu PKB obniżała się. Skutkowało to gwałtownym

¹ W latach 2005–2008 stworzono w Unii Europejskiej około 10 mln nowych miejsc pracy. Por. *Employment in Europe 2009*, Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg 2009, s. 11.

² Stopa bezrobocia w 2009 r. wyniosła w UE-27 8,9%. Por. *Employment in Europe 2010*, Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg 2010, s. 165.



Rys. 1. Dynamika wzrostu PKB, zatrudnienia oraz stopa bezrobocia w wybranych krajach w latach 2004–2011, w %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Employment in Europe 2010*, Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg 2010, s. 158, 162; OECD Economic Outlook no. 89, vol. 2011/1, May 2011, OECD Publishing, Paris, s. 353; *Unemployment Statistics*, Eurostat/European Commission, http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Unemployment_statistics. Data pobrania: 16.09.2011

wzrostem stopy bezrobocia w USA do wysokiego poziomu 9,3% w 2009 roku³. Jeszcze inaczej wyglądała sytuacja w Japonii, która od początku lat 90. XX wieku borykała się z poważnymi problemami ekonomicznymi. Po stosunkowo długim okresie względnego rozwoju (2002–2007), w 2008 i 2009 roku wystąpiło bardzo głębokie załamanie gospodarcze, którego konsekwencją był spadek zatrudnienia i wzrost bezrobocia. Ujemny przyrost zatrudnienia w 2008 i 2009 roku wyniósł odpowiednio $-0,4\%$ i $-1,4\%$, natomiast stopa bezrobocia w analogicznym okresie wzrosła z 4,0 do 5,1%⁴.

³ Szerzej na ten temat patrz m. in. P. Pasierbiak, *Wpływ kryzysu na rynek pracy*, [w:] B. Mucha-Leszko (red.), *Gospodarka i polityka makroekonomiczna strefy euro w latach 2008–2010. Skutki kryzysu i słabości zarządzania*, Wydawnictwo UMCS, Lublin 2011, s. 110–114.

⁴ OECD Economic Outlook, No. 89, Vol. 2011/1, May 2011, OECD Publishing, Paris, s. 86.

Na tle powyższych zmian polski rynek pracy wyróżniał się pozytywnie. O ile również w Polsce koniunktura gospodarcza okresowo pogorszyła się, o tyle negatywne zmiany polegały jedynie na spadku tempa wzrostu gospodarczego, a nie spadku samego PKB, jak to miało miejsce w przypadku UE, USA czy Japonii. Znalazło to odzwierciedlenie na rynku pracy, który w latach 2004–2008 charakteryzował wysoki, a w latach kolejnych nieco niższy, lecz dodatni wzrost zatrudnienia (por. rys. 1).

Ogólny wzrost zatrudnienia nie oznaczał, iż sytuacja Polski na tle innych krajów była w każdym aspekcie lepsza. W Polsce występowały takie cechy, które negatywnie wyróżniały nasz kraj spośród innych. Zestawiając dwa podstawowe wskaźniki rynku pracy – stopę zatrudnienia oraz stopę aktywności zawodowej dla Polski i Unii Europejskiej, można zauważyć, że oba parametry osiągają w Polsce wyraźnie niższe wartości, co nie jest korzystne. Dane do analizy zamieszczone zostały w tabeli 1.

Tabela 1. Stopa zatrudnienia i aktywności zawodowej w Polsce, UE-15 i UE-27 w latach 2004–2009, %

	Stopa zatrudnienia			Stopa aktywności zawodowej		
	2004	2007	2009	2004	2007	2009
Polska	51,7	57,0	59,3	64,0	63,2	64,7
UE-15	64,9	66,9	65,9	70,7	72,0	72,5
UE-27	63,0	65,4	64,6	69,3	70,5	71,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Employment in Europe 2010*, Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg 2010, s. 165–166, 186

Udział wszystkich zatrudnionych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym (stopa zatrudnienia) wyniósł w 2004 roku 51,7%, natomiast w 2009 roku 59,3%. Niska wartość tego wskaźnika wskazuje na stosunkowo duże marnotrawstwo zasobów siły roboczej w skali kraju. Jednocześnie trzeba podkreślić pozytywne tendencje wzrostu stopy zatrudnienia. O ile w 2004 roku różnica w odniesieniu do UE-15 wynosiła 13,2 punktu procentowego, o tyle pięć lat później zmniejszyła się o połowę (do 6,6 p. p.). W zakresie wskaźnika aktywności zawodowej poprawa sytuacji nie była tak szybka, choć tutaj również odnotowano postęp. W 2004 roku 64% ludności w wieku 15–64 lata wykazywało aktywność na rynku pracy. Pięć lat później wskaźnik wzrósł do 64,7%. Przyrost wyniósł 0,7 p. p., co oznaczało mniejszą dynamikę wzrostu aktywności zawodowej w porównaniu do średniej dla UE-15 i UE-27 (wzrost o 1,8 p. p. w obu przypadkach).

Pewne pozytywne tendencje na polskim rynku pracy w stosunku do innych krajów widoczne są w strukturze bezrobocia. Jeśli analizować ją z punktu widzenia czasu pozostawania bez pracy, to polski rynek radził sobie lepiej w porównaniu do rynków pracy takich gospodarek, jak Stany Zjednoczone czy Unia Europejska. W tabeli 2 przedstawione zostały szczegółowe dane ilustrujące tendencje w tym zakresie. Poza USA i UE, dodatkowo uwzględnione zostały dwa kraje, które razem z Polską w 2004 roku weszły do UE (Węgry i Słowacja). Dane tabeli pokazują, iż Polska jest krajem, który między 2004 i 2010 rokiem niemal o 50% zredukował liczbę osób pozostających bez pracy. Pozytywne zmiany odnotowano również w Słowacji (spadek o 20%), ale wszystkie pozostałe gospodarki wykazały silny przyrost liczby osób bezrobotnych. Pozytywne tendencje zachodzą również w zakresie długości trwania bezrobocia. W Polsce znacząco ograniczone zostało zjawisko bezrobocia długoterminowego (z 47,9% w 2004 r. do 25,5% 2010 r.)⁵. Jednocześnie w strukturze bezrobocia zwiększył się udział osób pozostających w bezrobociu poniżej 1 miesiąca i od 1 do 3 miesięcy. Zmiany tego rodzaju mogą oznaczać większą elastyczność rynku pracy, na którym coraz łatwiej było znaleźć nowe zatrudnienie.

Tabela 2. Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy w Polsce i wybranych krajach w latach 2004–2010, w %

Wyszczególnienie		2004	2007	2010
Polska	poniżej 1 miesiąca	6,5%	8,2%	13,2%
	od 1 do 3 m-cy	9,9%	12,3%	19,2%
	od 3 do 6 m-cy	14,9%	15,2%	21,1%
	od 6 do 12 m-cy	20,8%	18,4%	21,0%
	powyżej 12 m-cy	47,9%	45,9%	25,5%
	Ogólna liczba bezrobotnych (w tys. osób)	3229,7	1618,5	1699,1
Węgry	poniżej 1 miesiąca	5,3%	4,8%	3,7%
	od 1 do 3 m-cy	10,9%	11,5%	9,5%
	od 3 do 6 m-cy	16,3%	14,7%	13,4%
	od 6 do 12 m-cy	22,5%	21,5%	22,8%
	powyżej 12 m-cy	45,1%	47,5%	50,6%
	Ogólna liczba bezrobotnych (w tys. osób)	252,899	311,959	474,758

⁵ Bezrobocie długookresowe oznacza sytuację pozostawania bez pracy przez ponad 12 miesięcy.

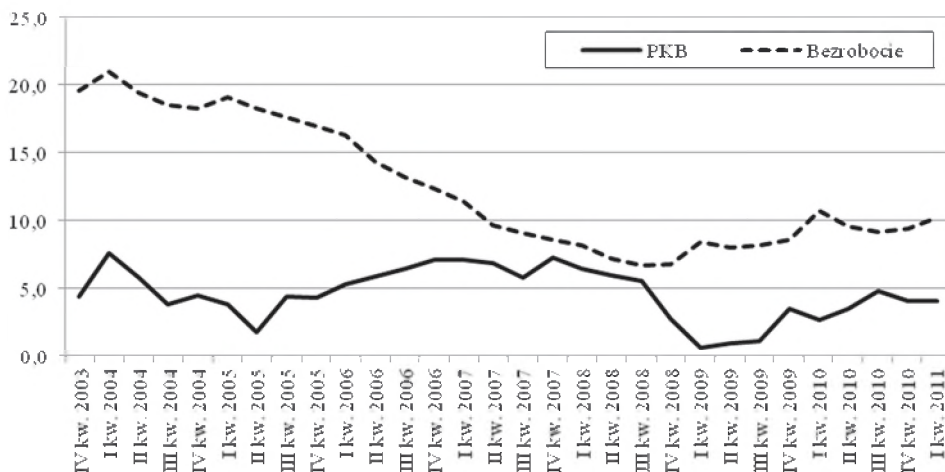
Słowacja	poniżej 1 miesiąca	6,1%	5,6%	6,6%
	od 1 do 3 m-cy	7,4%	5,4%	6,4%
	od 3 do 6 m-cy	9,5%	6,7%	9,5%
	od 6 do 12 m-cy	16,4%	11,5%	18,2%
	powyżej 12 m-cy	60,6%	70,8%	59,3%
	Ogólna liczba bezrobotnych (w tys. osób)	480,725	292,006	389,022
UE-15	poniżej 1 miesiąca	8,9%	11,0%	8,4%
	od 1 do 3 m-cy	16,4%	18,2%	16,2%
	od 3 do 6 m-cy	15,5%	14,2%	14,8%
	od 6 do 12 m-cy	17,1%	15,1%	18,6%
	powyżej 12 m-cy	42,1%	41,5%	42,0%
	Ogólna liczba bezrobotnych (w tys. osób)	14 484,75	12 773,2	17 745,06
USA	poniżej 1 miesiąca	33,1%	35,9%	18,7%
	od 1 do 3 m-cy	29,2%	31,5%	22,0%
	od 3 do 6 m-cy	15,9%	15,0%	16,0%
	od 6 do 12 m-cy	9,2%	7,6%	14,3%
	powyżej 12 m-cy	12,7%	10,0%	29,0%
	Ogólna liczba bezrobotnych (w tys. osób)	8153	7075	14 827

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy danych OECD StatExtracts. <http://stats.oecd.org/index.aspx>. Data pobrania: 11.08.2011

2. Charakterystyka polskiego rynku pracy w latach 2004–2010

W odróżnieniu od większości państw Unii Europejskiej oraz takich gospodarek, jak Stany Zjednoczone oraz Japonia, w latach 2004–2010 w Polsce miał miejsce wzrost gospodarczy. Był on podstawowym czynnikiem warunkującym ogólnie pozytywne zmiany na rynku pracy. Ścisła korelacja między tempem wzrostu gospodarczego i stopą bezrobocia w Polsce w ujęciu kwartalnym uwidoczniła została na rysunku 2. Począwszy od I kwartału 2004 roku do III kwartału 2008 roku, dynamika wzrostu produktu krajowego brutto w Polsce była wysoka i względnie stabilna. Jednocześnie bardzo wyraźnie spadała w tym czasie stopa bezrobocia, która z poziomu 21% (I kwartał 2004) obniżyła się do 6,8% (IV kwartał 2008).

Zawirowania w gospodarce światowej, które miały miejsce w latach 2008–2009, wpłynęły również na obniżenie tempa wzrostu gospodarczego w Polsce. O ile jednak w większości krajów rozwiniętych dynamika wzrostu PKB osiągała wartości ujemne, o tyle w Polsce mieliśmy do czynienia



Rys. 2. Dynamika PKB i stopa bezrobocia w Polsce w okresie I kwartał 2004 – I kwartał 2011, w %
 Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy danych Eurostat: *GDP and main components – volumes* (namq_gdp_k), *Unemployment rates by sex, age groups and nationality (%)* (lfsq_urban).
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database. Data dostępu: 11.08.2011

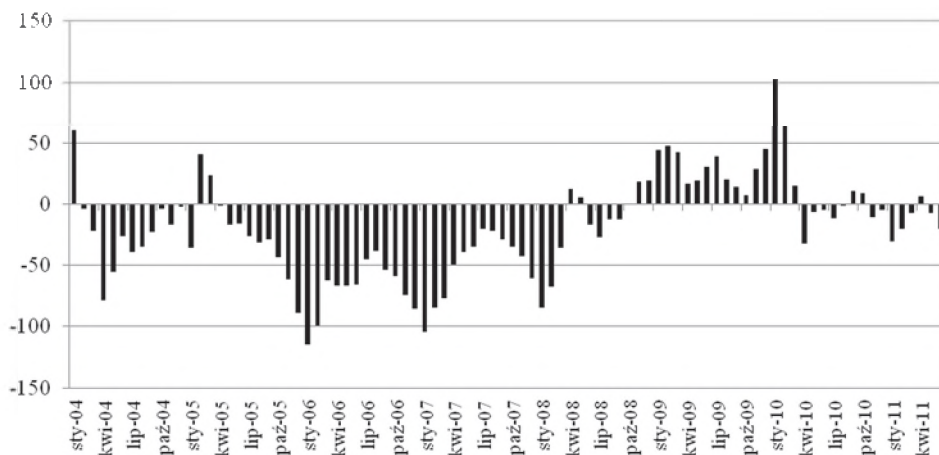
z osłabieniem dodatniego tempa wzrostu⁶. Głównym powodem osłabienia koniunktury gospodarczej w Polsce był spadek popytu zewnętrznego, a także obniżenie dynamiki krajowych nakładów inwestycyjnych⁷. Pogorszenie koniunktury odzwierciedlone zostało nie tylko we wskaźniku wzrostu PKB, lecz również w zwiększającej się stopie bezrobocia. Wzrosło ono z 6,8% (IV kwartał 2008) do 10,7% (I kwartał 2010) i od tamtej pory oscyluje wokół poziomu 10%.

Skalę zmian na polskim rynku pracy w okresie 2004–2010 można zmierzyć również, biorąc pod uwagę napływ i odpływ do bezrobocia. Tendencje w tym zakresie wyraźnie potwierdzają występowanie dwóch okresów funkcjonowania rynku pracy w Polsce. Na rysunku 3 przedstawiony został średni miesięczny przyrost bezrobocia w Polsce od początku 2004 roku.

Analizując dane z wykresu, można wskazać okres, kiedy popyt na pracę był duży i rosnący. Od początku 2004 r. (od lutego) mieliśmy do czynienia w Polsce ze spadkiem liczby osób bezrobotnych. Zjawisko to występowało nieprzerwanie (poza lutym i marcem 2005 r.) aż do marca 2008 roku. Pozwoliło to zmniejszyć

⁶ Polska, jako jedyny kraj Unii Europejskiej, uniknęła ujemnej dynamiki realnego PKB w okresie kryzysu gospodarczego, zarówno według danych ujmujących zmiany w ujęciu kwartalnym, jak i rocznym. *Sytuacja na rynku pracy w Polsce*, Raport kwartalny III/2009, MPiPS, Departament Analiz Ekonomicznych i Prognoz, Warszawa 2009, s. 7.

⁷ *Sytuacja na rynku pracy w Polsce*, Raport kwartalny I/2009, MPiPS, Departament Analiz Ekonomicznych i Prognoz, Warszawa 2009, s. 2.



Rys. 3. Średni miesięczny przyrost liczby bezrobotnych w okresie styczeń 2004 – czerwiec 2011, w tys. osób

Źródło: Opracowanie własne na podstawie bazy danych Eurostat: *Unemployment, monthly average, by sex and age groups (1000 persons)* [une_nb_m]. http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database. Data dostępu: 11.08.2011

liczbę bezrobotnych o ponad 2 miliony (z 3 mln 402 tys. osób do 1 mln 220 tys. osób)⁸. Pierwsze symptomy odwrócenia pozytywnej tendencji uwidoczniły się w kwietniu 2008 roku, kiedy to przez dwa kolejne miesiące odnotowano wzrost liczby bezrobotnych. Napływ do bezrobocia stał się zjawiskiem głębszym i o większej skali, począwszy od listopada 2008 roku. Od tego czasu przez 17 miesięcy z rzędu liczba bezrobotnych rosła, co oznaczało wzrost liczby osób bezrobotnych o ponad 500 tys. Zasób bezrobocia zwiększył się z poziomu 1,2 mln (listopad 2008) do 1,74 mln osób (marzec 2010). Znalazło to potwierdzenie we wskaźniku bezrobocia, który w tym czasie przekroczył poziom 10%.

Wśród grupy nowych bezrobotnych dużą część stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem wyższym. Jest to charakterystyczna cecha polskiego rynku pracy. O ile wciąż lepsze wykształcenie daje większe możliwości znalezienia pracy, o tyle między rokiem 2004 i 2010 udział osób z wykształceniem wyższym w zasobie bezrobocia rejestrowanego w Polsce wzrósł ponad dwukrotnie (por. tabela 3). Pomimo faktu, iż osoby z wyższym wykształceniem są bardziej aktywne zawodowo, samo wyższe wykształcenie nie przesądza obecnie o możliwościach znalezienia zatrudnienia.

⁸ Podaję na podstawie bazy danych Eurostat: *Unemployment, monthly average, by sex and age groups (1000 persons)* [une_nb_m].

Tabela 3. Bezrobotni zarejestrowani według poziomu wykształcenia w latach 2004–2010, w %

Wyszczególnienie	2004	2007	2010
Wyższe	5,0	6,9	10,5
Policealne oraz średnie zawodowe	21,9	22,1	22,0
Średnie ogólnokształcące	7,0	9,1	10,9
Zasadnicze zawodowe	33,8	29,6	28,4
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	32,3	32,3	28,2

Źródło: *Mały Rocznik Statystyczny Polski 2005*, GUS, Warszawa 2005, s. 151, *Mały Rocznik Statystyczny Polski 2008*, GUS, Warszawa 2008, s. 154, *Mały Rocznik Statystyczny Polski 2011*, GUS, Warszawa 2011, s. 157

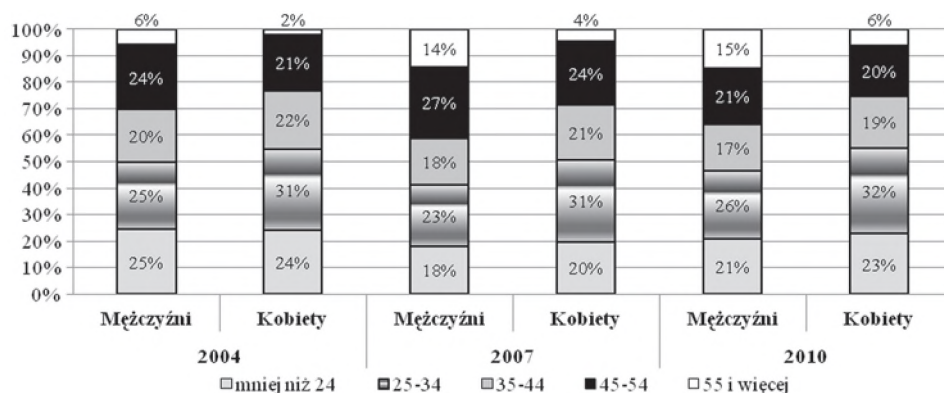
Pogorszenie sytuacji w grupie osób z wykształceniem wyższym skompensowane zostało poprawą w dwóch innych grupach, których udział w zasobie bezrobocia spadł. Bezrobotni z wykształceniem zasadniczym zawodowym w 2010 roku stanowili 28,4% wszystkich bezrobotnych (33,8% w 2004 r.), natomiast ci z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym mieli udział na poziomie 28,2% (32,3% w 2004 r.). Zmiana ta wynikała m. in. ze wzrostu inwestycji infrastrukturalnych, które przy wsparciu funduszy Unii Europejskiej realizowane są w Polsce na dużą skalę. Do ich realizacji zatrudniani są pracownicy o stosunkowo niskim poziomie wykształcenia.

Zwiększona realizacja tego rodzaju prac może wpływać również na charakterystykę bezrobocia w podziale według płci. W 2004 roku 18,2% mężczyzn powyżej 15 roku życia pozostawało bez pracy, natomiast w grupie kobiet udział ten wynosił 20%. W 2009 roku odpowiednie wskaźniki kształtowały się na poziomie 7,8% i 8,7%.⁹ Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2010 roku wskaźnik bezrobocia w grupie mężczyzn wyniósł średnio w roku 9,3%, a w grupie kobiet 10%.¹⁰ Potwierdza to wieloletnią cechę rynku pracy w Polsce, ale także w większości państw rozwiniętych, jaką jest wyższy stopień bezrobocia wśród kobiet niż wśród mężczyzn. Jednocześnie warto podkreślić, iż w warunkach kryzysu finansowo-gospodarczego nastąpiła większa mobilizacja kobiet na rynku pracy. Kryzys dotknął szczególnie branże, w których zatrud-

⁹ *Employment in Europe 2010*, Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg 2010, s. 186.

¹⁰ Według metodologii GUS do grupy mężczyzn zaliczają się osoby w wieku od 18 do 64 lata, a do grupy kobiet osoby w wieku od 18 do 59 lat. *Mały Rocznik Statystyczny Polski 2011*, GUS, Warszawa 2011, s. 160.

nienie znajdują głównie mężczyźni – przemysł ciężki, samochodowy czy budownictwo. W celu utrzymania dochodu gospodarstw domowych na dotychczasowym poziomie kobiety zaczęły wykazywać większą aktywność.



Rys. 4. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według płci i wieku w latach 2004–2010, w %
 Źródło: *Mały Rocznik Statystyczny Polski 2005*, GUS, Warszawa 2005, s. 151, *Mały Rocznik Statystyczny Polski 2008*, GUS, Warszawa 2008, s. 154, *Mały Rocznik Statystyczny Polski 2011*, GUS, Warszawa 2011, s. 157

O ile powyższa analiza zjawiska bezrobocia według płci, poziomu wykształcenia i długości jego trwania dotyczyła struktury na poziomie kraju, o tyle dane z tabeli 4 dają możliwość analizy bezrobocia w ujęciu regionalnym.

Z przedstawionego zestawienia jasno wynika, iż we wszystkich województwach bezrobocie spadło. W 2004 roku najwyższą stopę bezrobocia wykazywało województwo warmińsko-mazurskie, natomiast najniższą województwo mazowieckie. W 2010 roku wciąż w województwie mazowieckim najłatwiej było o zatrudnienie, ale miano niechlubnego lidera z punktu widzenia stopy bezrobocia przejęło województwo zachodniopomorskie (12,3%). Jednocześnie jednak województwo warmińsko-mazurskie wykazało największą poprawę na rynku pracy mierzoną redukcją stopy bezrobocia. Od 2004 roku do 2010 roku wskaźnik spadł o niemal 20 punktów procentowych (z 29,2% do 9,7%). Skala zmian jest bardziej widoczna, gdy zestawimy je z województwami, które zmniejszyły bezrobocie w mniejszym stopniu (np. podlaskie o 5,8 p. p., wielkopolskie o 7,1 p. p.) oraz ze średnią dla Polski (9,4 p. p.). Bardziej pogłębiona analiza zjawiska bezrobocia w podziale na województwa przyniosłaby interesujące porównania. Jednak zadanie to wykracza poza ramy niniejszego opracowania i powinno stać się przedmiotem dalszych badań.

Tabela 4. Stopa bezrobocia w Polsce według województw w 2004, 2006 i 2010 r., w %
 Uwaga: dla roku 2006 dane z miesiąca stycznia. Dla lat 2004 i 2010 dane wg stanu na 31 grudnia

Wyszczególnienie	2004		2006		2010	
	stopa bezrobocia	ranking	stopa bezrobocia	ranking	stopa bezrobocia	ranking
Dolnośląskie	22,4	5	16,6	5	11,3	4
Kujawsko-pomorskie	23,6	4	17,9	3	10,6	5
Lubelskie	17,8	11	13,1	11	9,9	8
Lubuskie	25,6	3	19,1	2	10,5	6
Łódzkie	19,5	9	15,0	7	9,2	12
Małopolskie	15,0	15	11,0	15	9,1	13
Mazowieckie	14,7	16	10,4	16	7,4	16
Opolskie	20,0	8	13,9	10	9,7	9
Podkarpackie	19,1	10	14,8	9	11,6	3
Podlaskie	16,1	14	12,5	12	10,3	7
Pomorskie	21,4	6	15,0	7	9,3	11
Śląskie	16,9	12	11,3	14	9,1	13
Świętokrzyskie	22,0	7	15,5	6	12,0	2
Warmińsko-mazurskie	29,2	1	23,3	1	9,7	9
Wielkopolskie	15,9	13	11,5	13	8,8	15
Zachodniopomorskie	27,5	2	17,8	4	12,3	1
Polska	19,0	–	13,8	–	9,6	–

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Rocznik statystyczny pracy 2006*, GUS, Warszawa 2006, s. 28 (2004), P. Pasierbiak, *The Situation on the Labour Market in Poland*, [w:] B. Mucha-Leszko (red.), *Biuletyn Europejski 2004/2005, Poland in the European Union – experience of the first years of membership*, Wydawnictwo UMCS, Lublin 2006, s. 137 (2006); *Regiony Polski*, GUS, Warszawa 2011, s. 12 (2010)

Zakończenie

Rynek pracy jest miejscem, na którym odzwierciedla się sytuacja gospodarcza każdego kraju. Prędzej czy później zmiany w zakresie aktywności gospodarczej przedsiębiorstw znajdują swoje odbicie w kategoriach popytu na pracę oraz jej podaży. W analizowanych latach 2004–2010 wystąpiły w Polsce dwa okresy z punktu widzenia sytuacji na rynku pracy. W pierwszym z nich wysoki wzrost gospodarczy powodował pozytywne zmiany. Wzrost zatrudnienia i spadek bezrobocia potwierdzają ogólnie dobrą sytuację w latach

2004–2007. Z kolei od 2008 roku, w warunkach pogarszającej się koniunktury, na rynku pracy pojawiły się problemy, których wyznacznikiem były zwiększone przepływy do bezrobocia. Spadało tempo zatrudniania, a bezrobocie rosło. Prognozy OECD z maja 2011 roku wskazują na stopniowe ograniczanie stopy bezrobocia w Polsce. Będzie to miało miejsce pod warunkiem wystąpienia stosunkowo stabilnego wzrostu gospodarczego oraz realizacji inwestycji infrastrukturalnych związanych z mającymi odbyć się w 2012 roku Mistrzostwami Europy w piłce nożnej.¹¹ O ile drugi warunek jest wysoce prawdopodobny, o tyle spełnienie pierwszego z nich nie jest zagwarantowane.

Bibliografia

- Baza danych Eurostat: *GDP and main components – volumes (namq_gdp_k), Unemployment rates by sex, age groups and nationality (%) (lfsq_organ)*.
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database. Data dostępu: 11.08.2011.
- Baza danych Eurostat: *Unemployment, monthly average, by sex and age groups (1000 persons) [une_nb_m]*.
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database. Data dostępu: 11.08.2011.
- Baza danych Eurostat: *Unemployment, monthly average, by sex and age groups (1000 persons) [une_nb_m]*.
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database. Data dostępu: 11.08.2011.
- Employment in Europe 2009*, Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg 2009.
- Employment in Europe 2010*, Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg 2010.
- Mały Rocznik Statystyczny Polski 2005*, GUS, Warszawa 2005.
- Mały Rocznik Statystyczny Polski 2008*, GUS, Warszawa 2008.
- Mały Rocznik Statystyczny Polski 2011*, GUS, Warszawa 2011.
- Mały Rocznik Statystyczny Polski 2011*, GUS, Warszawa 2011.
- OECD Economic Outlook No. 89, Vol. 2011/1, May 2011, OECD Publishing, Paris.
- OECD StatExtracts. <http://stats.oecd.org/index.aspx>. Data pobrania: 11.08.2011.
- Pasierbiak P., *The Situation on the Labour Market in Poland*, [w:] B. Mucha-Leszko (red.), *Biuletyn Europejski 2004/2005, Poland in the European Union – experience of the first years of membership*, Wydawnictwo UMCS, Lublin 2006.
- Pasierbiak P., *Wpływ kryzysu na rynek pracy*, [w:] B. Mucha-Leszko (red.), *Gospodarka i polityka makroekonomiczna strefy euro w latach 2008–2010. Skutki kryzysu i słabości zarządzania*, Wydawnictwo UMCS, Lublin 2011.
- Regiony Polski*, GUS, Warszawa 2011.

¹¹ OECD Economic Outlook No. 89, Vol. 2011/1, May 2011, OECD Publishing, Paris, s. 178.

Rocznik statystyczny pracy 2006, GUS, Warszawa 2006.

Sytuacja na rynku pracy w Polsce, Raport kwartalny I/2009, MPiPS, Departament Analiz Ekonomicznych i Prognoz, Warszawa 2009.

Sytuacja na rynku pracy w Polsce, Raport kwartalny III/2009, MPiPS, Departament Analiz Ekonomicznych i Prognoz, Warszawa 2009.

Unemployment Statistics, Eurostat/European Commission,

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Unemployment_statistics.

Data pobrania: 16.09.2011.

Changes on the Polish labour market in the years 2004–2010

The labour market is a place where the economic situation of each country is reflected. Sooner or later changes in the economic activity of enterprises will find their reflection in terms of labour demand and supply. In the analyzed period 2004–2010 there were in Poland two different periods in terms of the labour market situation. In the first, high economic growth caused the positive changes in the labour market. Employment growth and falling unemployment confirm generally good economic condition in 2004–2007. In turn, since 2008, in conditions of a deteriorating conjuncture, the labour market faced problems that could be seen in increasing flows into unemployment. Employment rate fell and unemployment rose.